

Rogaland Bonde- og Småbrukarlag

– organisasjonen for alle bønder

ÅRSMELDING 2024

RUNDEVOLD

TRANSPORT

ALT INNEN

LANDBRUKSTRANSPORT

KONTAKT:
Tlf. 928 93 521
kai@rundevoldtransport.no
www.rundevoldtransport.no

Program årsmøte 2025

LØRDAG 8. MARS

- 11:00 – 11:15 Opning
11:15 – 12:00 Landbruksdirektør,
Monika Dahlmo –
Teigbasert tilskots-
ordning
12:00 – 12:45 Lunsj
12:45 – 13:00 Leders tale
13:00 – 16:00 Opent landbruk-
spolitisk møte med
generaldebatt (kaffi-
pausar inni mellom)

Tema: Beredskap og Rogalands
bonden

Innleiarar

- Monica Dahlmo - Landbruks-
direktør i Rogaland
- Harald Minge – Leder i
næringsforeingen i Rogaland
- Per Harald Vabø – Admini-
strerende direktør – Felles-
kjøpet Rogaland Agder

Politiske parti

- FrP - Pål Morten Borgli
- SP - Geir Pollestad
- AP - Frode Berge
- Høyre

- 16:00 – 16:15 Kaffipause med
noka å bite i
16:15 – 16:45 Gjensidigeavtalen
16:45 – 17:00 Helsingar frå gjester
17:00 – 17:30 Lokallagas halvtime
17:30 Møtet slutt
19:00 Middag, sosialt
samvær, lotteri

SØNDAG 9. MARS

- 08:00 – 09:00 Frukost
09:00 – 10:00 Jordbruks-
forhandlingane
2025 – Marianne
Lunåsmo nestleiar
NBS
10:00 – 10:30 Kompetanse-
nettverk sør
10:30 – 11:00 Kaffipause med
utsjekk
11:00 – 12:15 Godkjenning av
innkalling
Årsmelding, rekne-
skap, budsjett og
arbeidsplan
Val v/ leiar i
valkomiteen
12:15 – 13:00 Behandling av
innkomne forslag
Avslutning
Lunsj
13:00

*Det tas forbehold om
endringer i programmet.*

Regionkontakter

DALANE

Sophie Eckhoff Gjermestad
Tlf. 450 27 448
(Egersund, Bjerkreim)

ØYANE

Torbjørn Norland
Tlf: 970 35 255
(Forsand, Strand, Finnøy, Ombo)

RYFYLKE

Bjørn Tore Birkeland
Tlf: 971 41 395

JÆREN

Eldar Melbøe Kylleso
Tlf: 454 11 131
(Randaberg, Jæren, Sandnes/Gjesdal)

HAUGALANDET

Stig A. Helgesen
Tlf: 481 56 697

Ditt gjerdesenter i Dalane

RÅDGIVNING • MATERIALER • MONTERING • SERVICE

Rolf G AS er
nå offisielt Poda
Gjerdesenter

Rolf Gravdal

Nettgjerder ✓
Strømgjerder ✓
Grinder ✓
Ferister ✓

poda[®]
gjerder og grinder

Poda Gjerder Dalane
v/ Rolf Gravdal
Utstilling: Røyslandsvegen 280
4387 Bjerkreim

tlf. 9719 6045 • dalane@poda.no • www.poda.no

Lokallagsleiarar 2024

HJELMELAND

Trond Melberg
4137 Årdal i Ryfylke
Epost: *trond.melberg@online.no*
Tlf: 958 03 906

EGERSUND

Svein Narve Veshovda
4372 Egersund
Epost: *svein.narve.veshovda@dabb.no*
Tlf: 913 12 164

BJERKREIM

Bjørn Tore Birkeland
4389 Vikeså
Epost: *btbirkeland@gmail.com*
Tlf: 971 41 395

INDRE RYFYLKE

Anders Johan Tysseland
4208 Saudasjøen
Epost: *ajohan.tysseland@gmail.com*
Tlf: 952 35 937

SANDNES OG JÆREN

Tom Ove Øksnevad
4353 Klepp Stasjon
Tlf: 901 95 894
Epost: *tomoveoksnevad@gmail.com*

STRAND OG FORSAND

Trond Norland
Norlandsvegen 60
4120 Tau
Epost: *tonorlan@hotmail.com*
Tlf: 906 92 674

TYSVÆR OG BOKN

Nils Ivar Sundfør
Sundførvegen 172
5570 Akسدal
Epost: *n_i-sundfoer@hotmail.com*
Tlf: 971 06 014

KARMØY

Jarle Haaland
Visnesvegen 15
4262 Avaldsnes
Epost: *jhaaland@haugnett.no*
Tlf: 992 32 399

Minneord om Svein Kåre Eggebø

Svein Kåre Eggebø starta si aktive periode som tillitsvalt i Rogaland Bonde- og Småbrukarlag (RBS) som lokallagsleiar i Finnøy BS i 1986. Han var leiar i åra frå 1986 til 1990 og frå 1993 til 1995.

Kom inn i fylkeslaget av RBS i 1989 og satt der som styremedlem og nestleiar til 1996, då han rykka opp som leiar.

Han fungerte som sekretær for fylkeslaget frå 1998 til 2004, då han flytta til Oslo.

Han har med andre ord synt ein imponerende vilje og pågangsmot for å representere landbruket i Rogaland. Det er ikkje mange som har vore med så mykje som han.

Ein sak Svein Kåre brann særleg for, var arbeidet med å hindre at Norge slutta seg til EU. I åra før avstemminga i 1994, kjøpte Svein Kåre ein gamal Toyota hiace, som stod parkert på kaia i Stavanger. Han budde då på Finnøy i Ryfylke, med berre ferjeforbindelse. På den måten kunne ha spare laget for utgifter. RBS hadde ansvaret for «Nei- propagandaen» i sørfylket. Denne bilen var fullpakka med brosjyrar, bannarar og plakatar, men her var også eit vaffeljern, fordi Svein Kåre hadde høns på garden og laga den beste vaflane, som vi delte ut på våre stander.

Då skrapesjuka (Scaprie) på alvor ramma Rogaland i 1996, engasjerte Svein Kåre seg stort i arbeidet, både retta mot myndigheiter, politisk og ikkje minst alle dei råka bøndene i fylket. Han besøkte dei aller fleste brukarane i fylket, personleg.

Innsatsen hans når det gjaldt å stramma inn krava til spreieareal, bør også nemnast. Utan Svein Kåre sin innsats, hadde ikkje denne saka kome så godt ut for landbruket, som den gjorde her i fylket.

Vi hugsar han og som ein “voktar” som sørga for at alt blei gjort skikkeleg. Det er vel ingen som har brukt uttrykket “til dagsorden” så ofte som han på våre landsmøter.

Svein Kåre har sett spor etter seg, den blide og gode, inkluderande veremåten han hadde, vil mange minnast her i Rogaland. Han var roleg, avbalansert og gjennomtenkt. Svein Kåre var ein mann som alltid sette andre føre seg sjølv. Han var «HEIL VED»

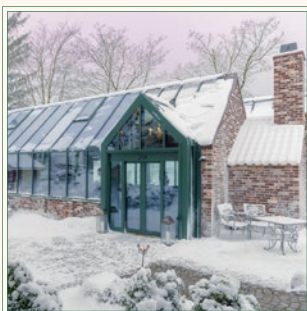
Fred vere med han!

KRONEN GAARD HOTELL

Kurs & konferanse | Søndagsmiddag | Bryllup | Selskaper

Velkommen til et sjarmerende og unikt hotell i Sandnes, bygget i 1898 i sveitserstil av trelasthandleren Gabriel Block Watne. Hotellet har 32 rom og 8 unike saler og stuer til konferanser, julebord, banketter og livets merkedager. Hos oss spiller maten en sentral rolle, og kjøkkenet samarbeider tett med lokale leverandører for å sikre de beste råvarene.

“Et sted du lengter tilbake til”

DE HISTORISKE
Borger & Restauranter

Lutsiveien 70, 4309 Sandnes | www.kronen-gaard.no | 51 60 83 00 | salg@kronen-gaard.no

Svensk kvalitet i norske fjøs siden 1984

Knarrhults Lammevarmer

Pris: 4 480Kr plus mva

Kraftfôrautomat 60 L

Pris: 1 990Kr plus mva

Lock til automat 60 L

Pris: 250Kr plus mva

Knarrhult forhandler:

Mikal Nordbo

Tel: 982 188 88

E-mail:
mikal@knarrhult.no

Knarrhult forhandler:

Sverre Gustav Birkeland

Tel: 957 923 21

E-mail:
sverre.gustav@knarrhult.no

E. VARHAUG transporterer det meste:

- TRAKTOR
- GRAVEMASKIN
- TRUCK
- PERSONLIFT M.M.

E. VARHAUG

Elling Varhaug
Jærveien 34, 4365 Nærbo

Tlf 982 24 530

Styret i RBS 2024

LEIAR

Eldar Melbøe Kyllsesø
4308 Sandnes
Epost: eldar.kylles@gmail.com
Tlf. 454 11 131

NESTLEIAR

Torbjørn Norland
4120 Tau
Epost: tonorlan@online.no
Tlf. 970 35 225

KASSERER

Svein Erik Ørslund
4372 Egersund
Epost: s.e.orsland78@gmail.com
Tlf. 917 77 786

STYREMEDLEMMER

Sophie Eckhoff Gjermestad
4375 Hellvik
Epost: post@gjermestad.no
Tlf. 450 27 448

Bjørn Tore Birkeland
4389 Vikeså
Epost: btbirkeland@gmail.com
Tlf. 971 41 395

Stig Arild Helgesen
5567 Skjoldastraumen
Epost: sahelgesen@gmail.com
Tlf. 418 56 697

Henning Furenes
4308 Sandnes
Epost: henning@seldalmaskin.no
Tlf. 958 91 406

1. VARA

Rasmus Hagalid-Stokkeland
4130 Hjelmeland
Epost: stokkeland@rs-skog.no
Tlf: 406 49 917

2. VARA

Hilde Elin Østerhus
4335 Dirdal
Epost: ingrishjelpe@gmail.com
Tlf. 481 65 311

FYLKESSEKRETÆRER

Vivian Huglen
Nesvegen 91
5567 Skjoldastraumen
Epost: Rogaland@smabrukarlaget.no
Tlf. 932 30 101

McCormik X4.090 F

En kompakt og stabil traktor med lavt tyngdepunkt, kraftig ytelse og brukervennlig design. Vel verdt å vurdere!!

Captain 263 H

Denne traktoren, under 30 hk, er perfekt for serviceoppdrag i kompaktklassen og et solid valg i sitt segment.

Shaktiman SPF beitepusser

Tilgjengelig fra 100-220 cm, med hammere/kniver, friløpsgirskasse, justerbare reimer, Hardox-meier, hydraulisk sideregulering, PTO-aksling og raketinder.

+ 47 468 15 128

post@aase-landbruk.as

www.aaselandbruk.no

Aase Landbruk a.s

Eldar M. Kylløsø

Leiaren har ordet

Det har vore eit godt år for Rogaland Bonde og Småbrukarlag! Me er ein organisasjon i vekst og me har mange sterke framoverlente tillitsvalte. Dessutan 50 nye medlemmer. Dette er bra og viser at me har den rette politikken for framtida. Eg vil på vegne av styret få lov å takke for tilliten. Vil og nytte høve til å takke alle samarbeids-partnarar som bidrar til at me får jobba godt for bonden.

Me hadde i mars eit knakande godt årsmøte med god deltaking og mange gode diskusjonar. Anders Bakke Klemoen bidrog frå sentralt. Fleire politikarar var med oss og me hadde god debatt.

I mars 2024 fekk me Stortingsmelding 11 frå Regjeringa. Her hadde me store forventningar. Ville regjeringa levere på eigen lova politikk? Svaret var skuffande, talgrunnlaget var ytterlegare svekka. Me må finne oss i eit timetal på 1850, 20% normering og ingen kapitalavkastning på ikkje avskriv bar kapital.

Dette var for mange av oss eit slag i trynet. Markeringa «ærlege tall» foran Stortinget den 18. april, hadde stor oppslutning frå RBS. Me trudde Kompromissforslaget «forslag 25», der me skulle få timetal på 1700, normeringsfaktor på 5%, og avkastning på investert verdi og ikkje bokførte verdjar som i St.11., skulle stå seg. Dette var jo dessutan veldig nærme regjeringas eigen Hurdals Plattform. Men, som me alle husker, så falt forslag 25. St.m. 11 vart ståande. Men me fekk timetalet redusert til 1750 (riktig nok over 4 år).

Rett talgrunnlag er avgjerande for framtida til Norsk Landbruk. Talgrunnlaget til regjeringa,

fekk ikkje fleirtal. Det vart fleirtal for ein ny gjennomgang av talgrunnlaget, og det er då ekstra kjekt at det var stemma til Per Olav Lundteigen som vippa dette i vår retning, ein foreløpig siger for oss alle.

Framover no så er det viktig at me i RBS står i front når talgrunnlag skal opp att. Me driv derfor no i skrivande stund med møter med stortingspolitikarane frå Rogaland. Dette for å forklare dei kva som vil skje om me ikkje får ærlege tall på plass og får baka kaka til fordeling større inn mot jordbrukstingane

Me fekk eit nytt lokallag i året i fjor. Styret frå RBS var inne i Sauda, og vi hadde eit triveleg oppstartsmøte med Indre Ryfylke Bonde og Småbrukarlag. Nytt styre vart velt og me hadde sosialt samvære. Me hadde med oss Anton Langeland og Nils Martin Seim frå sentralt.

Me hadde og rekorddeltaking under årets landsmøte på Gardermoen. Me stilte med heile 22 utsendingar, og 3 nye ungdomsutsendingar Veldig kjekt!

Til slutt så håper eg at 2025 er året der me som bønder skal få jamstillinga som politikarane har lova. Det skulle bare mangle, å om me ikkje får inntekter på linje med andre i samfunnet, elles er me ei næring i avvikling. Sånn er det bare, kommande generasjonar må og skal ha like sosiale og lønsvilkår som alle andre.

Takk til alle tillitsvalte i lokallag frå fylket som gjer at NBS er den sterke organisasjonen den er.

tk^s EasyFeed

Nordens suverent mest solgte automatiske foringsanlegg i 2016/17/18/19/20/21 og 22

- Kan fore inntil 20 grupper med 12 startider pr gruppe
- Kan punktutfore, tilpasset bås fjøs
- Individuell førmengde til hver gruppe
- Opsjon med vektutføring
- Inntil 2 kraftfôrslag og et grovfôrslag
- Enkel styring m/mobilt touchdisplay
- 62 doble kniver i HARDOX
- Hurtigfeste av kniver
- Sentralsmøring som standard
- RUSTFRITT BUNNBELTE
- NORSKPRODUSERT

"TKS EasyFeed er en den mest komplette automatiske utføringsløsning for både storfe og småfe. Den er tilpasset og forenklet slik at den vil kunne passe for de fleste vanlige besetningstyper og størrelser i Norge. Det er en av de aller rimeligste metodene for å automatisere fôringslinjen. Robust og velprøvd teknologi. Tilpasses i eksisterende fjøs, ved ombygginger og i nybygg. Velges av både sauebønder og storfebønder."

Et meget gunstig alternativ for å kutte ut kjøretid og DYRE dieselkostnader

tk^s FeedProcessor

- for eksaktkutting og blanding
- markedets laveste effektbehov - kun 11kW
- rustfri bunn - kan og leveres med rustfrie skruvindinger
- markedets laveste innlastingshøyde - min 960mm
- mange muligheter
- helt unik maskin med suverene egenskaper

Stolt leverandør til Norges viktigste yrkesgruppe!

Forhandles av :

Felleskjøpet

tk^s
AGRI

www.tks-as.no

100%
MILJØVENNLIG

Vårt pukkverk utvinner stein fra fast fjell.

Herfra produserer vi varianter av pukk,
grus og industrisand som brukes direkte
eller foredles til asfalt og betong
- uten omveier eller tilsetning av
skadelige stoffer.

VELDE

veldeas.no

Gjetargut®

Gjetargut sporer sauene dine til en av markedets desidert laveste priser - og ikke minst også hvor det er dårlig eller ingen mobildekning.

Gjetargut har vært i markedet i over 6 år og vi har i dag over 350 godt fornøyde kunder. Totalt over 18000 Gjetargut e-bjeller var i bruk i 2024 og ca 150 basestasjoner er utplassert og skaper dekning i store deler av indre Sør-Norge og Rogaland, ikke minst i Suldal- og Hjelmelandsområdene. Til sommeren skal det bl.a. bygges ut Gjetargut dekning for alle områdene til Jæren Smalalag med 18 nye basestasjoner. Planer foreligger også om dekning for områder sør for dette.

Kontakt oss på tlf: 610 20 030

eller e-post: gjetargut@gmail.com

VELKOMMEN!

DU FINNER OSS I AKSDAL NÆRINGS-PARK

FENDT

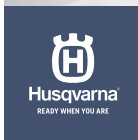
MASSEY FERGUSON

VALTRA

10 1000 0000

Eiksenteret Haugesund

Eikeskogvegen 72, 5570 Aksdal – Tlf. 52 75 44 44

Referat fylkesårsmøtet

LØRDAG 9. MARS

Stig ønsket velkommen, og sendte en hilsen til generalsekretær Anton Langeland, som skadet seg stygt i et fall på isen.

Valg av ordstyrer: Eldar Melbø Kylesø

Valg av Referent: Vivian Huglen

Redaksjonskomite: Bjørn Tore Birkeland (leder), Gro Elin Sandvik og Tom Ove Øksnevad

Åpent politisk møte

Årsmøtetale Stig A. Helgesen:

Eg vil ønska alle velkommen til årsmøte i Rogaland Bonde og Småbrukarlag!

Først og fremst årsmøteutsendingane frå lokallaga.

Men også hjarteleg velkommen til innleiarar og gjester!

Det er rett og slett trist at eg nok ein gong må stå her og slå fast at økonomien te bonden frendeles ligge langt under samanliknbare grupper.

Norsk Bonde og Småbrukarlag prøvde ved fjorårets forhandlingar å bli einige med Bondelaget om et krav som ville bidratt te å styrka økonomien i næringa.

Men, det var umogleg å få dei med på et slikt krav, og staten valte å forhandla vidare med Bondelaget. Me blei rett og slett skvisa ut av forhandlingane og eg e usikker på om reglane blei følgt.

Kva strategi Norsk Bonde og Småbrukarlag ska svelga ved årets forhandlingar e nok ikkje heilt satt ennå.

Men, eg trur at alle her e einige om at signalet frå Rogaland ska vera at me krev etter behov! Ikkje etter kva me trur det e mogleg å oppnå.

Mens me sitte her e det krig og konflikt rundt oss i verden og i Europa. De er det fedre og mødre, brødre og søstre, døttre og sønner som

sitte i skyttargraver aust i Ukraina. Plutseleg har den tryggheta me har hatt i mange år blitt stilt spørsmål ved. Satsing på militært forsvar har i det siste vore tema mellom politikarar og i media .

Stortinget har berre dei siste vekene vedtatt store tilleggsøyvingar til forsvaret. Me stiller ikkje spørsmål ved denne satsinga, den er sikkert rett og sikkert nødvendig for at me ska vera i stand til å forsvara våre samfunnsverdiar og landområde.

MEN, me e overraska og skuffa over at ikkje politikarar og media samtidig stiller spørsmål ved matberedskapen vår.

Mat e kanskje det mest effektive våpenet ein kan bruka i ein konflikt.

Matberedskapen i Norge er basert på at forsyningslinjene inn frå utlandet og internt i Norge, fungerer uhindra. Dersom me sko få bruk for forsvaret vårt koss kan seriøse politikarar tru at me får matvarer uhindra frå

9.-10. mars 2024

andre land?

Sjølbergingsgraden vår e under 40%!

Me har ikkje beredskapslager av matkorn!
Me har lager av såkorn som dekke 25% av behovet. Eg har frå sikre kilder at i år mangle me såkorn tilsvarende 330 trailerlass. Det blir dekkja frå beredskapslager i Finland og ved å overby svenske bønder.

Gjennom NATO systemet har me som nasjon forplikta oss te å bruka 2% av BNP på forsvar.

Det hadde vore ein stor forenkling for landbrukspolitikken og matberedskapen om me hadde hatt ei tilsvarende forplikting også for matberedskapen og matsikkerheten.

Me bør krevja at det blir gjort et vedtak om å forplikta oss te å bruka 1% av BNP på matproduksjon!

Då kunne debatten handla om mål og prioriteringar i staden for at me heile tida må leva med usikkerheita om skiftande tider og

regjeringar.

Landbruk er ei langsiktig næring som må ha forutsigbare rammevilkår. Ein forpliktelse på størrelsen av budsjettmidlane kunne fjerna usikkerheita mange bønder føle på når di står framfor store langsiktige investeringar.

I vår organisasjon bruke me møkje tid på å presentera et så rett bilde av situasjonen i landbruket som mogleg.

Eg har, som tillitsvalt, prøvd å lytta te ka folk i næringa seie om koss dei oppleve kvardagen som bonde. Når me så ska presentera denne verkelegheita vidare så e det interessant at såpass mange, også innafør næringa, bruker tid på å argumentera mot oss.

Det e heldigvis sånn at det finns bønder i Norge som har god økonomi og som lever gode liv. Men, samtidig ser me at fleire og fleire går ut av næringa eller tilpassar og

reduserer drifta for å gjera det mogleg å henta inntekt utanom bruket.

Eg e over bevist om at bonden sjølv er den beste til å vurdera økonomi og arbeidsmengde på sitt eige bruk! Når et stort fleirtal melder til oss at dei strevar med å få endane til å møtast så er det vår fordømte plikt å formidla dette vidare og arbeida for betre vilkår.

At det då finns enkeltpersonar og organisasjonar som prøver å undergrava denne virkelighetsbeskrivelsen kan me ikkje ta seriøst.

Eg velgje å tru på bonden.

I fjor valte årsmøtet å løyva kr. 15 000 til saka om sikring av jernbanelinjene våre. I første rettsinstans vant grunneigarane fram med krava sine. Og eg må sei at det e overraskande og skammeleg å oppleva at staten velgjer å anka denne saka.

Styret har valt å be Tom Ove Øksnevad om å halda kontakt med aksjonsgruppa og rapportera tilbake til oss.

I Januar arrangerte me, saman med produsentlaga og lokale bondelag på Jæren eit stormøte om økonomien i mjølkeproduksjonen. Anders Bakke Klæmoen representerte NBS på ein svært god måte og konklusjonen frå møtet vart, som Anders sa i sitt innlegg der, at ein må definera behovet og krevja etter det. Han viste til utrekningar som definerte behovet til 3,12 kr/l for å oppnå inntektsjamstilling og avkasting på kapital.

Etter mitt syn var det viktigaste signalet frå møtet at det er mogleg å samarbeida og at me definitivt står sterkare dersom me klarer å senda felles signal. Det er også verd å merka seg at det er ein felles oppfatning av situasjonen i landbruket mellom oss og dei gruppene me samarbeidde med om møtet.

Dersom me som nasjon ska vera i stand te å auka sjølbergingsgraden og matberedskapen, dersom me ha matproduksjon over heile landet og levande bygder. Dersom me ønsker arbeidsplassar basert på norske matråvarer. Ja, då må me ha norske bønder, sannsynlegvis fleire enn i dag.

Den viktigaste forutsetninga for at me skal

ha norske bønder i framtida er at bonden har inntekt og sosiale vilkår på linje med andre grupper.

Noko mindre enn det kan me som organisasjon aldri godta!

Som dei fleste sikkert har fått med seg så er dette den siste talen min som fylkesleiar i Rogaland Bonde og Småbrukarlag.

For meg har det vore ei ære å få lov te å representera så mange flotte folk!

Og så vil eg takka dei som har vore med meg i styret. Utan folk som dokke hadde det vore umogleg å få te noko som leiar.

Og så vil eg takka Vivian for den fantastiske jobben hu gjere som fylkessekretær.

Ja, me e forskjellige og ja, me kan vera ueinige. Men det har denne organisasjonen takhøgde te å handtera.

Ta vare på organisasjonen med den takhøgde, kvar for oss oppnår me ingenting!

Stol på egne krefter, vær ærlige men først og fremst vær ekta. Ver dokke sjølv!

Takk for meg

Anders Bakke Klæmoen – Stortingsmelding 11

Anders begynte med en presentasjon av seg selv, sin gardsdrift og den siste tiden i Norsk Bonde- og Småbrukarlag. Jeg var en helt vanlig bonde, og plutselig står jeg her og er fungerende generalsekretær. Veien fram og få sagt det en ville, var kort.

Jeg er fra Nord Torpa en liten bygd utenfor Lillehammer. Driver med melk og kjører opptil 4 mil for å høste noe av graset mitt. Blir kalt Jærbu i hjemtraktene mine.

Jeg ble ansatt som seniorrådgiver i NBS 2022 og har sittet i budsjettnemnda fra 2022-2024. Her er funksjonstiden 2 år.

Jeg har trua på at det alltid vil være behov for matproduksjon

For å produsere mat er du avhengig av kapital – traktor – jord og arbeidskraft ++.

Vi kan ikke få høyere sjølforsyning uten at «verktøyene» er på plass. Fortsatt gjenstår tre ting som må løses.

1. Bonden må fortsatt jobbe 1845 timer for et årsverk, mens andre grupper har 1700 timer. Det vil bli dyrere for samfunnet, hvis du setter dette timetallet ned. Dette skulle det kommet et svar på i går, men det kom ikke. Timene må jo være sammenlignbare med andre selvstendig næringsdrivende.
2. Det ser heller ikke ut for at regjeringen vil at bonden skal investere i egen eiendom. Disse verdiene vil de ikke gi godtgjøring for. Bonden skal altså ikke stimuleres til å ville investere i egen virksomhet. Det ser ut til at disse pengene ikke har noen verdi. Vi får ikke regnet med egenkapital på jord, varer i arbeid osv. Eiendom og jord har etter min mening en verdi.
3. Bonden mistenkeligjøres mht. eget ambisjonsnivå. «Vi er late og gjør ikke en god nok jobb i egen drift». Det legges nå på 20% på ambisjonsnivået eller arbeidsakkorden. Dette hjelper bare regjeringen i narrative om at landbruket er en suksesshistorie. Gratis arbeid er ikke familie-jordbruk. Familiejordbruk er når du har et jordbruk som kan fø en hel familie.

Kapitalavkastning.

Vi får ingen premie for å ville investere i bygninger og maskiner. Ei heller insentiver for å investere i jord med mindre du skal leie den ut andre bønder. Det virker som om at det er best for jordeier og best for bonden at det aktive jordbruket lar eierskapet til jord gå over til investorer, slik at jorda kan få en avkastning. Hva med leieavtalene staten har med private selskaper innenfor helse, omsorg og oppvekst - skal ikke disse gis avkastning på tomteverdier? Kommunale/interkommunale renovasjonsselskaper har selvkostkalkyler der all kapital skal forentes med 3 årig statsobligasjon + 1% p.p. Betyr dette at renovasjonsavgiften nå vil gå ned siden tomteverdiene ikke skal ha en avkastning? Byråkratiet har tross alt fortsatt ikke lært noe om kontantstrømmer og deres løsninger vil ikke holde vann.

Akkord

Hvis vi har mulighet til å lønne oss selv med 100 000 kr og ganger dette med 1,20 så får vi en forventet inntekt på 120 000. Alt er laga for å slippe å bruke penger på norsk landbruk. Det viktigste må være å få på plass et kart som viser hvor vi er nå, så får politikken ta oss i den retningen dit vi skal.

Myndighetene vil krympe utgiftene for å få resultatet til å se bedre ut. Det var ingen voksne folk på jobb den dagen forslaget om løsdriftskravet kom på bordet og fortalte at dette kommer til å koste penger.

Det er familie det handler om, ikke store hus, Ferrari-er og traktorer.

Jan Refsnes – SV

Alltid vært interessert i landbruk. Men, det er ikke rart at vanlige folk ikke skjønner jordbrukssystemet, når de som skal behandle dette i Staten, heller ikke skjønner det.

Vi ser de siste ukene har det vært store

protester fra de europeiske bøndene. Mange som står på vakt for å se om bonden gjør en riktig jobb. Folk har distansert seg fra hvordan det er å drive med dyr. Bondeopprøret som skjer i Europa, kom ikke en dag for tidlig. Dere har rett til å gi beskjed at gapet er blitt for stort mellom bønder og andre. Tanten min drev med over 100 melkegeiter, nå er hun minstepensjonist og nyter livet, og har aldri hatt så mye penger.

Det er en ting vi for all del ikke må komme inn i og det er EU. Vi må klare å holde oss utenfor det EU-systemet.

SV var med å skrive under på jordbruksavtalen som foreligger nå, men ikke uten av vi fikk med disse punktene.

- Stortinget skal sikre norsk matberedskap og matproduksjon, og man skal gå fra krone til prosenttoll på enkelte importvarer
- Utrede bruk av datatap kan sikre høyere presisjon i tildelingen av tilskuddsmidler og målrettede arealtilskudd
- Gjennomføre driftstvangsketilskuddet

Vi må tilrettelegge for familien og gardsbruket, uten å måtte øke produksjonen

Ta vern av dyrka mark og dyrkbar mark inn i grunnloven. Tenk om vi hadde fått til det. Styrke velferdsordningene i landbruket, sykepenger og tidlig pensjon.

Dere har en kamp foran dere, det er det ingen tvil om, jeg er redd for at det må brukes mye mer makt bak de forhandlingene enn det er lagt opp til.

Hvis det norske folk ikke skjønner dette, er det de som taper!

Anne Kristin Bruns – KrF

For KrF sin del, syns vi det er helt ufattelig at bønder skal springe 20% mer enn alle andre

Pål Morten Borgli Frp, Anne Kristin Bruns KrF og Jan Refsnes SV

og at de skal ha flere arbeidstimer enn andre. Det vi har snakket om er å redusere formueskatten på arbeidskapital, fra 80 til 75%. Øke strømstøtten.

Jeg vet at når Olaug var landbruksminister sto hun på for å holde på importvernet. Sånn sett mener jeg at vi fikk stoppet opphevingen av importvernet. Det er bøndene som får subsidiene, og jeg som forbruker, som tjener på det, fordi vi ikke er villig til å betale det den Norske maten koster. Det dere har gjort i disse forhandlingene, er at dere har snakket og snakket om norsk mat, og det må dere fortsette med. Det har gjort oss forbrukere bevisst på å kjøpe norsk mat, men skal vi ha norsk mat må den produseres på norsk jord. Vi som kjøper vil ha billigst mulig mat, men vi må også se at norsk mat koster og vi må være villige til å betale det som det koster. Krigen i Ukraina har vist oss hvor sårbart dette systemet er.

Dere har en enorm mulighet til å få lov å forhandle. Ikke glippe denne muligheten. Det er en unik mulighet, gjør det dere kan gjøre for å komme til enighet med Bondelaget.

Vi har en jobb å gjøre alle sammen med beredskap, vi må forstå Alvoret av det.

KrF ønsker et variert landbruk som er levende i heile landet, både med tanke på sjølforsyning og matberedskap. Landbrukspolitikk er viktig distriktspolitikk, det er viktig sosial- og næringspolitikk. Det ivaretar bygdene og de små fellekskapene, hvis ikke bøndene er der, hvem skal bo der da?

Pål Morten Borgli – FrP

Jeg driver og poder epletrær og har en gård i Bosnia, med 20 griser og 50 høner og litt dyrking.

Vi er et parti som vil slippe bonden fri, vi vil at bonden skal produsere god og trygg mat. Vi tror på bonden også i fremtiden, men vi har likevel liten tro på bøndene som næringsdrivere. Om man er elektriker eller om man driver klesbutikk eller produserer mat må man ha mye mer søkelys på kostnadsdriverne som rammer alle, for det er ikke sånn at vi skal ha ulike kostnader på ulikt næringsliv. Vi er der at vi sammen må protestere mot energi- og dieselprisene. At disse øker, skal vi faktisk ikke finne oss i, men det må være likt for både elektrikeren og bonden. At gardsbruk går konkurs kommer til å være en del av hverdagen fremover, på samme måte som med andre bedrifter, like trist.

Markedsregulatorene må man se på, vi kan ikke ha det sånn at Tine som også er i konkurranse i markedet, også er markedsregulator. Dette må vi gå i sømmene, her tror jeg at dere som organisasjon ikke klarer å få med dere folk flest hvis de opplever hele veien å høre at de som produserer maten har det vanskelig, og ikke klarer å tjene penger, når matvareprisene er så høye som de er. Folk kommer ikke til å akseptere disse høye matvareprisene, og du kan ikke si at bonden ikke tjener penger og samtidig få gehør for den høye prisen, da er det noe som ikke stemmer.

Jeg tror vi skal se på endringer som gjør at bonden sitter igjen med mer, ikke nødvendigvis at maten blir dyrere.

Vi ønsker at bonden skal få bestemme mer over sin eiendom og vi vil endre på dette med odell. Vi vil at bonden skal få lov å omdisponere til boligutvikling osv. om bonden selv ønsker dette. Deregulering og avdemokratisering i landbruket, er noe vi har tro på.

Vi har tro på næringen og selvfølgelig vil det være landbruk i fremtiden også.

Noen kommer ikke til å få det til i fremtiden, men de aller fleste kommer til å klare seg.

Debatten

Anders Bakke Klemoen

For det første, den siste uken, har jeg snakket med Sylvi Listhaug, Olaug Bollestad og Torgeir Knag Fylkesnes. Den stortingsmeldingen som ble lagt frem i går er svært upolitisk. Vi har ikke hatt tid og heller ikke handlingsrom nå til å drive politikk rundt det som ble lagt frem i går. Planen om sjølforsyning og opptrapping, den forstår jeg, men vi som er i dette rommet her nå, er avhengig av er å få et ordentlig reelt svar på hva vi faktisk sitter igjen med denne gangen. Så er det kanskje sånn at noen tjener mer og noen tjener mindre. Noen direktører i andre organisasjoner snakker om at de kjenner en bonde som gjør det godt, men gjør han faktisk det? Den personen har kanskje ikke kontroll på hvor mye penger han faktisk har brukt, for å sitte igjen med det han gjør. Han tror han sitter igjen med mye fordi han har jobbet 3 årsverk selv og sitter igjen med kanskje 600 000, og fremstår som om han gjør det godt.

Det som er litt problematisk for meg er at med en situasjon vi har nå, så sier FrP at mat skal ha samme utgangspunkt som annen næring. Da har du allerede bestemt deg for at mat er like viktig som å klippe seg. Og i en beredskaps situasjon, uten å undergrave frisøryrket, så vil det være viktigere med mat. Og derfor har vi landbrukspolitiske mål. Vi er verdensmestere i å ikke kvantifisere politiske

HCP

HELLELAND BIL
OG LANDBRUK AS

MECA

KONTAKT OSS
Tlf: 51 46 60 40
hbl@hellelandbil.no

ADRESSE
Sirdalsveien 42,
4376 Helleland

Din **HCP** forhandler i
Rogaland -
ditt **MECA** verksted i
Dalane

*"Alt som svive går sondt.
Me fikse året rondt!"*

mål i det hele tatt. For å vite hva vi får til med de landbrukspolitiske målene, må vi vite hvor vi står. Derfor er det så viktig for meg at dere her i Rogaland sørger for å få den debatten på plass: Hvor er vi hen? Det er det viktigste nå, så må det veldig gjerne kjøres i alle retninger etterpå, men da har vi pusterom og omstillingsevne.

Vi prater om at vi skal ha jordvern inn i grunnlova osv. og at vi må ta vare på den jorda-Men det er ikke vits å ha noe jordvern hvis det ikke er noen til å drive den.

Det beste jordvernet er å sørge for at det lønner seg å produsere mat på denne jorda.

Torbjørn Norland

Jeg kom fra Østerrike i går, det er et land hvor det er bred politisk enighet om at matproduksjon er viktig. Østerrike og Sveits har noe lunde velfungerende politikk. De har en selvforsyningsgrad på over 50%. Østerrike er nesten sjølforsynt med alt unntatt kaffe og bananer. Jeg besøkte et bruk med ca. 20 kyr og et med ca. 100 kyr. Begge to var fornøyd med økonomien på bruket og begge to hadde akkurat foretatt et generasjonsskifte.

I motsetning til andre selvstendig næringsdrivende kan ikke bonden nødvendigvis føre kostnadsbilde videre for vi har avtalt og styrte priser på en stor del av inntekten vår og den ande delen er styrt av tilskudd. Så vi er låste på en helt annen måte enn andre næringer. Det er en yrkesgruppe som dere politikere kjenner ganske godt og det er fastlegene våre. Vi sitter igjen med en haug med stein gamle fastleger og vi har litt flakkende blikk på hvordan vi skal løse dette. Her er vi i landbruket også, stein gamle bønder og vi mangler rekrutering. Da er det dere politikere sin oppgave å finne en enighet. Det starter med at vi skal ha de rette tallene å basere beregningene på.

Svein Narve Veshovda

Jeg vil først takke Stig for en fantastisk tale og for den du har vært disse årene.

«Slippe bonden fri», frihet er det vi savner mest, men har han (Borgli) også tenkt å slippe fiskeren fri? Hvor mye fisk tror han det blir igjen i havet? Det vil ikke være mye landbruk igjen om du slipper kapitalkreftene fri i landbruket.

Ungdom inn i landbruket sies det Men når bygningene er blitt så dyre at prognosen sier at de må jobbe utenfor garden i minst 20 år til, må det mer enn 20% ekstra.

Vil vi de så vondt? Jeg er veldig i tvil om jeg vil at sønnen min skal overta.

Det vi har minst, er tid, men det beste vi kan gi ungene våre er tid. De som skal bygge fjøs til 15 millioner og må jobbe utenom bruket, kommer ikke til å ha tid.

Stig Arild Helgesen

Først vil jeg spørre Borgli om ikke også matvareberedskapsen er en del av forsvarsberedskapsen?

Jeg synes, det skinner gjennom en holdning om at bøndene er her alltid. De forsvinner ikke. De må tilpasse seg, klart de må det ... Vi må faktisk ingenting, vi kan avvikle det vi holder på med!

Vi har vært lojale så lenge vi har vært med, lojalt fulgt opp forhandlingsretten. Vi har også rett til å bryte forhandlingsretten, hvis vi ikke synes den er bra nok. Det er en lang nedoverbakke vi har fått for å være lojale mot forhandlingsinstituttet. Hvis det hadde vært et slik at andre fagforbund forhandler ned lønnen til sine medlemmer, hadde ikke det vært særlig populært.

Dritt lei av å høre slipp bonden fri, bonden er fri. Dette er en sannhet som ikke finns, det er

et falskt bilde dere skaper. Det er gjeld og lav inntekt som i tilfelle gjør bonden ikke fri. Markedsregulering, sørger for at du kan få råvarer over en lengre periode enn sesongen til råvarene. Dette er det vi som betaler for.

Leiv Olsen – Nei til Eu

Leiv Olsen.

Jeg er ikke bonde. Derfor er jeg helt avhengig av dere. For hvis ikke dere produserer mat, så kan ingen klare det.

Er det forhandlinger i forhandlingsinstituttet? Hvis de blir enige er det bra, men hvis man ikke blir enige, så sier Staten at det da blir det sånn de tilbyr det først. Da er det jo ingen forhandlinger. Så skal oppgjøret til Stortinget. Det har hendt noen ganger at det har vært et flertall på Stortinget som har ønsket å avvise Statens tilbud. Men da får de beskjed om at det må de for all del ikke gjøre, for da undergraver dere forhandlingsinstituttet. Da er det jo ingen forhandlinger da er det jo diktat. Hvis Stortinget hadde avvist regjeringens sitt tilbud, hadde du fått nye forhandlinger. Det er så mye myter rundt dette, så det må vi avvise. Men dessverre er det for få folk som har gjennomskuet dette. Blant annet fordi det blir sagt at jordbruksforhandlingene er uforståelige. Men de er jo ikke det. Det handler om å skaffe penger til de som ønsker å produsere mat, de vil ha gode arbeidsforhold og inntektsmuligheter, som gjør at de kan gjøre jobben.

Det vart ein heftig og interessant diskusjon mellom Leiv Olsen og Morten Borgli etter deira innlegg. For mange vart dette høgdepunktet i generaldebatten. Plassen her tillèt ikkje å referere dette.

Torbjørn Norland

Engangert Torbjørn Norland.

KrF sier vi må verne om forhandlingsinstituttet med årlige forhandlinger.

Det er med å fjerne det perspektivet man egentlig bør ha rundt landbrukspolitik. I Sveits, som jeg liker å være i, sier de at dette har vi holdt på med i 700 år, de bøndene og det landskapet har vi brukt 700 år på å skape, skal vi ta vare på, slik at vi kan holde på i 700 år til. De har et helt annet perspektiv. I Sveit har de 4 årlige avtaler.

Inntekten til bonden er regulert med priser og tilskudd. Hvis vi ikke balanserer dette og har riktige tallgrunnlag i de beregningene som er der, så kommer vi galt av sted. Det viktigste dere politikere nå kan gjøre inn mot de sentrale politikerne, er å si at nå er det på tide at vi får beregninger som stemmer.

Nils Melbøe

Hovedbudskapet til NBS er at vi må ha en landbrukspolitik basert på riktig tallgrunnlag. Det har vi forsøkt å markedsføre over hele landet. Vi får ikke utgiftsført gjeldsrentene våre en gang, de blir rett og slett plusset på som inntekt. Fordi Staten sier at verdien av

kyrene våre øker. Vi får helle ikke utgiftsført jordleie eller kvoteleie. Jeg husker på et årsmøte i Haugesund i begynnelsen av dette århundre der vi gikk så langt i Rogaland Bonde- og Småbrukarlag, at vi krevder ingen ting, vi krevder ingenting fra staten i år. Staten er ærlig og kommer med rette tall. Nå har vi blitt holdt på pinebenken så lenge at det ikke er flere sitteplasser igjen.

For at jordbruket skal være forhandlingsdyktige, så krevder det enighet mellom NBS og Bondelaget. I fjor så ble det ikke enighet mellom de to organisasjonene, da valgte staten og forhandle videre med Bondelaget, fordi at de hadde et mindre krav. Men vi er den eneste gruppen der ikke riksmeklingsmannen er inne i bildet ved et brudd i forhandlingene. Kanskje burde det vært en mekling mellom staten og jordbruksorganisasjonene. Det som skjer i dag, hvis vi ikke blir enig, gjelder staten sitt tilbud, det er riset bak speilet. Ser på utviklingen, så har ikke jordbruksforhandlingene tjent oss.

Trond Melberg

Jeg vil ikke at vi skal sette forsvar opp mot landbruk, de er begge en del av beredskapen. Hvis vi ser på Ukraina nå, der har de hatt Russiske panservogner og håndgranater fra 50 tallet, på lager i alle disse årene. Norge har ikke lager verken på mat eller på forsvaret i dag. Jeg er med i heimevernet, og det er ikke mat på lager i forsvaret.. Vi skal ha skikkelig betalt for melken og vi har prisnedskrivning på kraftfor i dette landet, det burde det også vært på melk Det burde vært en tekst på melkekartongen om hvor mye prisnedskrivning det er på melken, slik at vi viser forbrukeren at jordbruksforhandlingene er til for folket, ikke for bøndene.

Bjørn Tore Birkeland

Jeg er en sånn bonde som ødelegger tallene fullstendig. Jeg arbeider 100% utenom landbruket og er bonde på fritiden. Det syns jeg er en god ide, men jeg ødelegger jo tallene

Bjørn Tore Birkeland.

for de som faktisk prøver å drive. Det var mye av det Borgli sa jeg var uenig i, men da fikk jeg iallfall bekreftet hvor jeg står politisk. Hva er det bonden produserer? Det er mat. Hvem trenger mat? Alle. Hvem sin rolle er det da å markedsføre at arbeide til bonden er bra? Er det meg? Hvorfor er det bondens jobb å markedsføre. Det burde vært de som ikke er bønder som burde markedsført at arbeidet til bonden skal være bra, og det må de bare forstå. Min karriere i NBS er veldig kort, jeg ble bonde 01. januar 2016 og meldte meg inn i NBS 16. januar. Jeg gjorde en vurdering av hvor jeg hørte hjemme, den vurderingen var ganske kort før jeg fant ut at NBS var plassen for meg og ikke Bondelaget.

Trond Norland

Bonden har blitt tatt for gitt, og blir det fortsatt. Syns politikeren at det er greit at som bonde skal en jobbe flere timer i året for et årsverk enn andre næringer?

Jeg kjøpte et brød her en dag, det var 900 g og kostet kr. 50. Bonden får ca. kr. 3 av dette. Dersom bonden hadde fått 50% høyere pris, hadde brødet kostet kr. 51,50. Er det bonden sin feil at prisen er så høy? Hvor mye hadde brødet kostet om bakeriet hadde fått det kornet? Det hadde mest sannsynlig kostet kr. 50, fordi det gjenspeiler ikke produksjonskostnaden, men kjøpekraften til forbrukerne.

Effektivisering. Det er mange måter vi ser effektiviseringen rundt omkring: folk sender mindre sauer til fjels, de slutter å vedlikeholde gjerde på beite, de driver ikke små teiger og forenkler driften. Hvis vi skal øke matproduksjonen i Norge så vil arbeidsmengden gå opp, fordi de arealene som ligger brakk er de arealene som er mest arbeidskrevende. Jeg har odell på et melkebruk. Skal bygge nytt fjøs, må jeg fortsatt ha jobben som tømmermann for å betale kostnadene. Jeg har vært avløyer der en uke nå, har stått opp hver dag kl. 04:00, gått i fjøs, gått på jobb. Jeg har to unger og kone, og når jeg kommer hjem fra jobb er det å hive i seg noe mat, gå i fjøset, og etter endt fløsstell, er ungene i seng. Det høres ut som vi krever så mye vi bøndene, men vi krever egentlig bare en inntekt å leve av og å kunne ha fritid med familie. Så jeg håper dere skjønner dette her, det er alvor.

Hjelpetelefonen for bønder – Inger Lise Sveum-Aasbekken

Inger Lise Sveum-Aasbekken og Svein Sveum-Aasbekken fortalte oss om Hjelpetelefonen for bønder, hva de driver med og hvordan de jobber.

Åpen post

Bernt Undheim hadde et lite innlegg om lammetall

Gjensidige

Vivian gikk gjennom gjensidige avtalen

Hilsningstaler fra Sau og Geit og Nei til EU ble holdt under middagen

Nils takkar Stig.

Søndag 10. mars

Jordbruksforhandlingene

– Anders B. Klemoen

Klemoen forklarte litt hvordan jordbruksforhandlingene fungerer.

Det begynner med studiearbeid i ute i organisasjonen, som nå er delt i to. Så får vi innspill fra interne utvalg, innspill fra eksterne og så kommer det et møte med rådet for jordbruksavtalespørsmålet. Dette møtet er ganske viktig og det som blir sagt der holdes tett. Det er også et fylkesleder/representantskaps møte i mars, hvor fylkene får komme med sine innspill. Etter dette får forhandlingsutvalget et mandat fra sentralstyret til å forhandle på vegne av organisasjonen.

Årets forhandlingsutvalg består av Tor Jacob Solberg, Vegard Vigdenes og Ellen Sørungård Syse, i tillegg er det en forhandlingsdelegasjon, forhandlingsutvalget + sakkynndige.

Omforente tall for jordbruksforhandlingene, hvilke tall skal vi basere forhandlingene på, skjer ca. 12. april

Rammefordelinger for jordbruket (skjer ca. 18. april) forhandlinger på hvor mye rammen skal øke, disse tallene er tall for 2025. I fjor fikk vi

inn det å øke prisene med konsumpris. Dette er forhandling mellom Småbrukarlaget og Bondelaget.

Fra 18-21. april må kravet utformes.

21. april utveksler Bondelaget og Småbrukarlaget kravdokumenter.

22. april møtes faglagene i 1,5 døgn for å lage et fellesdokument

Fellers kravet skal leveres 25. april, Statens tilbud kommer 6. mai og avtalen må signeres før 16. mai.

Stortingsmeldingen fra i går må godkjennes før vi begynner 12. april

Klemoen forklarte også litt om hvordan budsjett nemda jobber, og hvilke arbeid han gjør der. Og i tillegg hvordan disse tallene og utregningene brukes i det videre arbeide med forhandlingene.

VANLIGE ÅRSMØTESAKER!

Godkjenning av innkalling – Godkjent

Valg av 2 til å signere møtebok: Henning Furenes og Bjørn Tore Birkeland

Årsmelding

Stig gikk gjennom årsmeldingen

Godkjent

Regnskap

Vivian gikk gjennom regnskapet

Regnskapet ble tatt opp til votering og godkjent

Frå landsmøtet: Rogalandsdelegasjonen.

Budsjett og Arbeidsplan 2024

Stig gikk gjennom budsjett og Arbeidsplan for 2024/2025. *Arbeidsplan Godkjent*

Valg 2024

Leder: Stig A. Helgesen, Tysvær og Bokn BS

- Tar ikke gjenvalg

Forslag på ny: Eldar Melbøe Kyllsø, Sandnes og Jæren - Valgt 1 år

Nestleder: Torbjørn Norland, Strand og

Forsand BS - Gjenvalgt 2 år

Styremedlemmer:

Alf Olav Erevik, Strand og Forsand BS

- Tar ikke gjenvalg

Forslag på ny: Henning Furenes, Sandnes & Jæren BS - Valgt 2 år

Leif Rune Sundfør, Tysvær og Bokn

- Tar ikke gjenvalg

Forslag på ny: Bjørn Tore Birkeland,

Bjerkreim BS - Valgt 2 år

Eldar Kyllsø Melbøe, Sandnes og Jæren BS

- Ikke på valg, men forslag ny leder

Forslag på ny: Stig A. Helgesen, Tysvær og Bokn BS - Valgt 1 år

Svein Erik Ørslund, Egersund BS - Ikke på valg

Sophie Eckhoff Gjermestad, Egersund BS

- Ikke på valg

Vara 1. Annelin Rygg Ersland, Randaberg BS

- Tar ikke gjenvalg

Forslag på ny 1. Rasmus A. Stokkeland,

Hjelmeland BS - Gjenvalgt 1 år

Vara 2. Geir Aksdal, Tysvær og Bokn BS

- Tar ikke gjenvalg

Forslag på ny 2. Hilde Elin Østerhus, Sandnes & Jæren BS - Valgt 1 år

Vara 3. Rasmus A. Stokkeland, Hjelmeland BS

- Flyttes til 1. vara

Forslag på ny 3. Åsmund Kringeland, Tysvær & Bokn BS - Valgt 1 år

Revisorer

Solveig Horve, Sandnes og Jæren BS

- Tar ikke gjenvalg

Forslag på ny: Ottar Endresen, Egersund BS

- Valgt 1 år

Jan Sigve Schelbred, Stand og Forsand BS

- Gjenvalgt 1 år

Valgnevnd for 2024

Trond Norland 1 år (leder)

Trond Håland 2 år

Trond Melberg 3 år (ny)

Gjennomgang av uttaler

Leder i redaksjonskomiteen gikk gjennom uttalene. Alle uttalene ble er godkjent og sendt over til styret og sendt ut til media.

Fylkesårsmøtet ble avsluttet med lunsj på Kronen gård

Stig takkar av Alf Olav Erevik og Geir Aksdal.

Takk til Svein Narve og Nils.

I 50 år har vi drevet rørhandel på Vigrestad

Vi har lang erfaring
innen landbruks-
drenering og
alternative løsninger
innen VA til landbruket
og entreprenører.

- Drensrør
- Avløpsrør
- Trekkerør
- Kummer/
kumløsninger
- Vannledning/
koplinger
- Platon
- Isodren
- Drensrør
med filter
- Fiberduk
- ... og mye mer...

Kom gjerne innom vårt kontor
på Årsland for å se vårt store utvalg!

**MORTEN
AARSLAND & CO**
RØRHANDEL
4362 Vigrestad

Kontakt oss
på 51 43 75 06
eller se vår
hjemmeside
drens.no

Kjent for
lave priser og
hurtig levering!

Manglande tollvern kveler økonomien til bonden

Staten må betala for marknadsreguleringa

Norske bønder har i mange år teke på seg ansvaret for og kostnaden med marknadsregulering av norskproduserte matvarer.

Dette har sikra norske forbrukarar stabil tilførsel av matvarer gjennom året og stabile prisar. For bøndene har ordningane vore nyttige verktøy for å unngå overproduksjon og sterke svingningar i pris til produsent.

For mjølk har produksjonen blitt regulert med kvotar.

Det har vore periodar med ubalanse mellom produsert mengde og forbruk for dei fleste større landbruksprodukta i mange år. Men gjennom fornuftig bruk av verkemiddel finansiert av norske bønder har ein kome gjennom desse vanskelege periodane.

Det me har opplevd dei siste åra er at den norske marknaden og vår evne til å regulera denne har blitt utfordra av ein stadig aukande import.

For produkt som t.d. mjølk, kjøt, frukt, egg og grønsaker opplever me at det vert importert varer sjølv om ein kan dekkja behovet med norske varer.

Konsekvensen av dette vert at norske bønder kan henta ein mindre andel av inntekta si frå marknaden og difor vert stadig meir avhengige av budsjetstøtte. Og til sist er dette ein stor pådrivar for ytterlegare nedlegging av gardsbruk i Noreg.

Dei siste åra har det pågått ein stor debatt om produksjonsregulering. Målet med eventuelle produksjonsregulerande tiltak

skulle vera å tilpassa nasjonal matproduksjon til det nasjonale behovet. Altså å unngå overproduksjon og på den måten betra økonomien i landbruket gjennom mindre kostnad med marknadsregulering og auka evne til å henta meir inntekt i marknaden.

Dersom me skal vera i stand til å auka sjølvbergingsgrad og matberedskap, slik regjeringa seier dei ønsker, så må me ha eit godt og effektivt tollvern for dei varene me er i stand til å produsera nasjonalt.

Sidan me ikkje kan sjå at det finnst politisk vilje til slike tiltak og fordi stadig aukande import fører til auka kostnader for norske bønder, må kravet vårt bli at staten tar det økonomiske ansvaret for marknadsregulering av norskproduserte matvarer!

Forslag til vedtak:

Landsstyret i Norges Bonde- og Småbrukarlag mener derfor at Staten må ta det økonomiske ansvaret for markedsreguleringen av norskproduserte matvarer. Den økende importen truer inntektene til norske bønder og vår evne til å opprettholde en bærekraftig matproduksjon. Det er nødvendig med effektive tollverntiltak og produksjonsregulerende strategier for å sikre stabilitet i både pris og tilgjengelighet. Vi etterlyser politisk vilje til å støtte norsk landbruk og fremme dialog mellom bønder, forbrukere og myndigheter for å sikre nasjonal matberedskap.

Rogaland Bonde- og Småbrukarlag

DALANE

INNKJØPSLAG SA

BONDEN I FOKUS

ALT AV DRIFTSMIDLER TIL
LANDBRUKET

GODE BONUSORDNINGER

SERVICE OG KOMPETANSE

KOM INNOM FOR EN DRØS OG KAFFI

SIRDALSVEIEN 38, 4376 HELLELAND
tlf: 51497197 mail: dalane-i@online.no

Jæren
Olje

Agder
Olje

Randøy
Olje

Finnøy
Olje

Haugaland
Olje

Scan QR kode
og bestill
drivstoff 24/7

Helt enkelt

Scan QR kode
for våre
stasjoner

Helt enkelt

Helt enkelt

NY 2025 SERIE

Potetutsyr for mindre gårdsbruk

5150 Halvautomatisk potetsetter

6150 Potetoptaker

For mindre bruk

I 2024 relanserte vi disse maskinene med en serie på 25 stk pr. maskin. Alt ble utsolgt og nå produseres ny serie for 2025. Dette er den halvautomatiske potetsetteren med hyppeskjær, og belteoptakeren som skånsomt legger potetene oppå jorda. Dette er maskiner som passer til mindre gårdsbruk. Potetsetteren er bygd slik at den slipper poteten ned på jorda uten hard håndtering, noe som tillater bruk av forgrodde settepoteter. Dette gir igjen muligheten til en tidligere innhøsting. Det er også reservedeler tilgjengelig for bestilling.

Send din bestilling nå, til:

Arild Høien - Salssjef Underhaug
E-post: arild@underhaug.no Tlf.: 966 83 000

Underhaug

www.underhaug.no

Landbrukspolitiske mål krever konkrete virkemidler

Regjeringen har vedtatt at vi skal øke selvforsyningen i Norge til over 50 %, men hvordan skal vi nå dette målet uten tydelige virkemidler og ærlige tall? Trenden fortsetter – gårdsbruk legges ned i samme takt som før, og vi mister bønder hver uke. Når antallet bønder blir færre, blir det samtidig stadig vanskeligere å oppnå målene om økt selvforsyning.

Skal vi nå målet om 50 % selvforsyning, må vi først og fremst beholde de bøndene vi har igjen. Samtidig vokser behovet for å rekruttere flere bønder for hver gård som legges ned. Uten økonomisk likestilling med andre yrkesgrupper vil vi ikke få unge til å overta gårdsdriften. Når avkastningen på kapitalen er fraværende og næringa skal normeres med 20%, og bønder i tillegg jobber mer per årsverk enn de fleste andre yrkesgrupper, er det lett å forstå hvorfor rekrutteringen til landbruket er så svak.

En nylig undersøkelse viser at mange bønder ikke ønsker at neste generasjon skal

overta gården – nettopp på grunn av svak økonomi. Dette er en alvorlig situasjon. Vi trenger en politikk som sikrer bønder avkastning på investert kapital og gjør økonomien i landbruket mer bærekraftig. Uten dette vil rekrutteringen stoppe opp. Det er helt avgjørende å forbedre økonomien for både å beholde de bøndene vi allerede har, og for å tiltrekke oss nye unge bønder.

Forslag til vedtak:

Landsmøtet i Norges Bonde- og Småbrukarlag krever at regjeringen legger konkrete virkemidler på bordet for å nå målet om 50 % selvforsyning. Økonomien må styrkes, og bøndene må få avkastning på investert kapital. Et jordbruk med en bærekraftig økonomi vil også tiltrekke seg nye unge bønder. Landbruket trenger langsiktige og forutsigbare rammevilkår – og det haster!

Rogaland Bonde- og Småbrukarlag

TOPLAC[®] SAU FIBER

- DI LØYSING I LAMMINGA

- Høgt fiberinnhald
- Sikrar høg mjølkeproduksjon trass fibermangel
- Skånsam for vomma trass høge kraftfôr-rasjonar
- Svært god smaklegheit

Er du lokalmatprodusent og trenger hjelp med produksjonen, søker du kunnskap og inspirasjon?

Vi kan bidra med:

- ✓ Gratis veiledning til å løse matfaglige utfordringer
- ✓ Kurs, webinarer, bransjenettverk, fagdager

I mer enn 20 år har vi levert kompetanse til lokalmatnæringa og bidratt til en trygg og lønnsom foredling av mat og drikke!

Vi heier på økt produktmangfold, en levende matkultur, mat med kvalitet og mat som er trygg.

Les om våre tilbud på <https://kompetansenettverklokalmat.no/>

Ta kontakt, enten du er i oppstartfasen eller etablert produsent.

Med hjerte for lokalmat!

Hva skal vi spise – norsk-produsert mat eller import?

Vi må bestemme oss som hva kostholdet vårt skal baseres på. Skal vi spise mer av det vi har forutsetninger for å produsere her i Norge, eller skal vi fortsette å øke andelen importert mat? Dette spørsmålet er avgjørende for hvordan norsk landbruk skal se ut nå og i fremtiden. I dag erstatter vi norsk jord med utenlandsk, denne trenden må snus hvis vi skal ha en sjans til å øke selvforsyningen. En sterk Norsk matproduksjon er også en viktig del av vår beredskap, som igjen er med å beskytte oss mot usikkerheten i verden. Hvorfor bruker vi ikke tollvernet i større grad for å beskytte norsk matproduksjon?

Mange jordbruksområder har gått ut av drift, noe som fører til tap av verdifull norsk matjord og lokalsamfunnene rundt dem. Gjengroing er et faktum i flere deler av landet, og hvis vi ønsker å øke matproduksjonen, må vi snu denne utviklingen. Vi må øke andelen av Norsk produsert mat i kostholdet vårt. Dette står i kontrast til de nye kostholdsrådene og vi må spørre oss hvilken logikk som ligger bak dem, samt hvilke krefter som påvirker utformingen av disse rådene.

Når en full konsesjon med kylling produserer like mye kjøtt som 69 sauebruk med 140 vinterfôret sau, da må vi bestemme oss for hva vi skal spise. Ønsker vi fremdeles å bevare kulturlandskapet, er det avgjørende å gjøre bevisste valg om hva vi har på tallerkenen vår. Politikerne må komme på banen og ta sinn del av ansvaret, vi må ha virkemidler på bordet som monne!

Det investeres store summer i Forsvaret til opprustning pga. det stadig økende konfliktnivået ute i verden. Spredt bosetting og matsikkerhet er noe av det viktigste for nasjonal beredskap og forsvarsevne. Regjeringen må nå levere på sine egne mål og gi oss konkrete virkemidler for å sikre framtidens landbruk.

Forslag til vedtak:

Landsmøtet i Norges Bonde- og Småbrukarlag krever at regjeringen leverer på sine egne mål. Vi trenger konkrete virkemidler for å sikre framtidens landbruk og for å opprettholde vår nasjonale matproduksjon.

Rogaland Bonde- og Småbrukarlag

Ta kontakt for en hyggelig handel!

TRAKTOR OG REDSKAP

André Tjeltveit

Salgskonsulent traktor og redskap
Tlf: 478 19 597
andre.tjeltveit@fkra.no

Magnus Lunde Bakka

Salgskonsulent traktor og redskap
Tlf: 918 32 402
magnus.lundebakka@fkra.no

Christian Hovda

Salgskonsulent traktor og redskap
Tlf: 954 71 143
christian.hovde@fkra.no

Bjarne Aske

Salgskonsulent traktor og redskap
Tlf: 928 39 444
bjarne.aske@fkra.no

Trond Maudal

Salgskonsulent traktor og redskap
Tlf: 971 90 376
trond.maudal@fkra.no

Lars Håland

Salgskonsulent traktor og redskap
Tlf: 900 60 062
lars.haland@fkra.no

Ingvald Rygg

Salgskonsulent traktor og redskap
Tlf: 991 68 435
ingvald.rygg@fkra.no

Kyrre Skrettingland

Salgskonsulent traktor og redskap
Tlf: 909 40 250
kyrre.skrettingland@fkra.no

I-MEK

Thomas Bråдли

Salgskonsulent storfe
Tlf: 941 80 060
thomas.bradli@fkra.no

Per Arvid Ueland

Salgskonsulent storfe
Tlf: 917 84 925
perarvid.ueland@fkra.no

Ola Haugland

Salgskonsulent storfe
Tlf: 915 34 199
ola.haugland@fkra.no

Asbjørn Mæland

Salgskonsulent fjørfe og gris
Tlf: 952 92 666
asbjorn.maeland@fkra.no

Njål Vold

Salgskonsulent sau og storfe
Tlf: 911 45 861
njal.vold@bondekompaniet.no

Ole Johan Øvrebø

Salgskonsulent gris
Tlf: 954 38 442
olejohan.ovrebo@fkra.no

Felleskjøpet

Rogaland Agder — siden 1899

**Medlems-
fordeler!**

Det lønner seg å være medlem!

Som medlem hos oss er du medeier i en sterk innkjøpsorganisasjon, opprettet, eid og styrt av bønder.

Våre medlemmer får ta del i mange gunstige ordninger som f.eks.:

- Årskvantsrabatt
- Kvantumsrabatt, kraftfôr og gjødsel
- Bestillingsrabatt
- Webrabatt
- Etableringsrabatt
- «Min Side», nyttige funksjoner
- Kjøpsutbytte ved overskudd
- Tankstøtte
- Sparekonto
- Medlemsfordeler Agrol
- Gratis rådgivning

Medlemskapet er åpent for alle som har økonomisk ansvar for landbruksdrift og landbruksrelatert virksomhet.

Mer informasjon finner du på bedrift.bondekompaniet.no og fkra.no, eller ta kontakt med kundeservice, tlf. 48 27 14 24.

Se film om registrering, Min Side og bestilling:

Du er Rogaland.
Vi er Rogaland Sparebank.

rogalandsparebank.no

**Rogaland
Sparebank**

Aksjon utenfor Stortinget

i anledning Verdens Matvaredag 16. oktober

Verdens matvaredag skal skape oppmerksomhet rundt behovet for å skaffe tilstrekkelig og næringsrik mat til alle.

I den anledning hadde Norsk Bonde- og Småbrukarlag invitert stortingspolitikere til markering ute på Eidsvollsplass. Her fikk stortingspolitikere anledning til å signere en læreavtale, som vil gi de mulighet til å bli bedre kjent med norsk landbruk. Gjennom læreavtalen vil de få mulighet til å gå i lære og møte på et gårdsbesøk hos en mentorbonde vi finner til dem, så de får mer forståelse av hva landbruk er, og hva politikken har å si.

Det er et faktum at avstanden mellom landbruket og flertallet av befolkningen øker. Kunnskapen om hvordan matproduksjon foregår her til lands er ikke lenger allemannseie. Siden Norges matberedskap er en del av våre folkevalgtes viktige ansvar som stortingsrepresentanter, ønsker vi å bidra til at de får en sjanse til å øke sitt eget kunnskapsnivå på området. Etter vår mening er Verdens Matvaredag en ypperlig anledning til å starte denne læringskurven. I tillegg delte vi ut flotte matpakker som var basert på 100% norskproduserte råvarer.

Virkelig kjekt at så mange tok turen innom oss!
Takk for gode konstruktive samtaler.

Lokalt tilstede for bonden

DISTRIKTSSJEFER I SØR-VEST

Peter Simon Bø

Distriktssjef bank
Tlf: 978 79 029
peter.simon.bo@
landkreditt.no

Daniel Vignes

Distriktssjef bank
Tlf: 992 28 403
daniel.vignes@
landkreditt.no

Målfrid Tjora

Eiendomsmegler
Tlf: 905 57 527
malfrid.tjora@
landkreditt.no

Eilen Støle Foss

Eiendomsmegler
Tlf: 930 93 880
eilen.foss@
landkreditt.no

Aksel Fiskaa

Distriktssjef Forsikring
Tlf: 969 07 727
aksel.fiskaa@
landkreditt.no

Nils Ole Svela

Distriktssjef Forsikring
Tlf: 917 92 144
nils.ole.svela@
landkreditt.no

Få besøk
av en
distriktssjef!

Vi satser på landbruket i Sør-Vest og har et dyktig team på distriktskontoret med spesialkompetanse på finansiering, eiendoms- overdragelser og forsikring i landbruket.

Kontakt oss for gode råd, eller for å avtale et besøk hjemme på gården.

Landkreditt

Sjekk mer på landkreditt.no
eller ring oss på [23 00 08 00](tel:23000800)

Autagro

CLAAS

can-am

www.autagro.no

Årdal, Møgedal og Jæren

Lund

REGNSKAPSKONTOR AS

SIRDALSVEIEN 38, 4376 HELLELAND

Telefon: 51 40 24 00 • post@lundregnskap.no

Dalane Energi. Et innovativt energiselskap med sterke tradisjoner.

Nærmere enn du tror, ekte og enkelt.

VI TILBYR:

- Konkurransedyktig og oversiktelige strømvtaler
- **Utmerket kundeservice** for å sørge for at du alltid er fornøyd
- **Godt samarbeid** etter vinn-vinn-prinsippet
- **Energibesparende tiltak** for å sikre at du ikke bruker mer strøm enn nødvendig
- **Strømløse** til hele Norge

Ikke nøl med å ta kontakt med oss. Send oss gjerne en e-post på ***bedrift@dalane-energi.no***, eller ring oss på **51 46 25 25**. Du kan også komme og besøke oss på Elganeveien 1, 4373 Egersund. **Vi ser frem til å høre fra deg!**

bøndenes innkjøpslag

“Vi leverer det meste innen landbruk, hage og hjem til privat personer og firma”.

@innkjopslag

Åpningstider: Man-Fre 8-18, lørdag 9-15
Hoveveien 80, 4306 Sandnes
Tlf: 51 66 08 81

Driftige bønder skaper de beste råvarene. Det betaler vi godt for.

Prima Slakt er stolte over å levere det ypperste norske kjøttprodusenter kan produsere. Å alltid tilby kun det beste er en edel kunst, og vi klarer det med hjelp fra våre dyktige bønder. Vi legger mye tid og krefter i å samarbeide med kvalitetsbevisste bønder, og Norges beste kjøttprodusenter finner man i Rogaland.

Dette er et frieri til kremen av lokale bønder: Sauholdere! Storfeprodusenter! Griserøktere!

Stadig nye kunder oppdager våre fantastiske råvarer, og gleden rundt middagsbordet skal komme bonden til gode. Vi belønner kvalitet. Ikke bare med gode ord, men med klingende mynt.

Prima Slakt as har vært best på totaløkonomi for bonden de siste ti årene, og slik vil det alltid være. Bli med på laget, og kontakt oss i dag:

Tilførselsleder Gris.
Leidulf Sigmundstad
45287830 : leidulf.sigmundstad@prima.as

Tilførselsleder Småfe.
Leif Håkon Korsbø
92828420 : leif@prima.as

Tilførselsleder Storfe.
Siri Kvam Haugland
92885919 : siri.haugland@prima.as

Bør landbruket forhandle uten rett tallgrunnlag?

Styret i Rogaland Bonde og Småbrukarlag anbefaler jordbrukets forhandlingsutvalg vurdere om vi i det hele tatt skal møte staten til forhandlinger nå til våren!

Regjeringen har fått Høyre, Venstre og Framskrittspartiet med på en langsiktig politikk som ikke tar norske bønder og norske forbrukere på alvor. Hvorfor er det så viktig at politikken må være forankret samme hvem som styrer? Kan ikke kommende regjeringer endre dette uansett? Det nå slaget står.

DET ER NÅ POLLESTAD!

Rogaland Bonde og Småbrukarlag mener vi ikke kan forhandle fordi;

- Bønder skal altså fortsatt ha 145 timer mer i et årsverk enn andre.
- Inntekten skal skrives opp med 20 prosent før forhandlinger.
- Det skal ikke beregnes kapitalavkastning på store deler av driftsapparat og jordgrunnlag.

Forhandlinger på feil tallgrunnlag er ikke akseptabelt.

Vi mener forhandlingsinstituttet som er en unik og viktig samfunnsfunksjon blir undergravid og gjort til en farse. Med normeringsfaktoren som regjeringen legger opp til vil vi altså om 20 nye år ende opp med halvparten av inntekten til andre. Historien gjentar seg. En politisk hestehandel og spill som setter hele samfunnets sikkerhet og matberedskap i fare kan vi ikke være med på.

Skal vi ha en massiv satsing på forsvar og beredskap så MÅ landbruket og være en del av dette, det er derfor avgjørende for fremtiden at bonden denne gangen får ærlige og rette tall. Det fortjener vi faktisk.

Rogaland Bonde- og Småbrukarlag

Stortingsmelding opptrappingsplan – fylkesledermøte

Ingenting om hvordan de har tenkt å nå det. Ikke noe om arealbruk. Mange punkter med øke og forbedre men ingen om hvordan.

Ingen forpliktelser i planen ingen dato innen 2027 fra 2021

Fremdeles ikke tidfestet opptrappingen, når skal vi være 50% sjølforsynt

De vil ikke bruke penger på dette, derfor skriver de det slik de gjør, da er det ingen forpliktelser bak.

Mageplask, når den ikke er tidfestet.

Hvis det er noe positivt er det at regjeringen og vi ønsker det samme, med opptrapping innen 2027

Revidering av stortingsmeldingen

Hva er det viktigste vi må endre?

Store markedsinntekter – men ikke ting på tollvern for at det faktisk skal være mulig

Hvis regjeringen ikke har noe reell intensjon om å øke matproduksjonen, trenger vi da å bry oss? Skal vi tilrettelegge for en politikk som ikke vil produsere mat? Skal vi da bry oss om samfunnsoppdraget vårt? Dette er ikke et bondeproblem, men et samfunnsproblem.

Spille tilbake til regjeringen at vi ikke kan levere på samfunnsoppdraget på disse betingelsene.

Lokalmatproduksjon skal økes

Tilleggsarbeid som kommer til å kreve flere enn de allerede 1845 timene.

Vi må produsere mindre til høyere pris, med flere bønder.

Regjeringa tek oss ikkje på alvor – me aksepterer ikkje å forhandla på feil talgrunnlag!!!

Fredag 8. mars la regjeringa fram sine planar for auka sjølvforsyning, inntektsutjamning og rett talgrunnlag for norske bønder. I planane vert det lagt opp til ein effektivitetsakkord som inneber at bondens gjennomsnittsinntekt vert framstilt som 20% høgare enn den faktisk er. Med ei slik ordning vil bare eit fåtal bønder oppnå inntekt på linje med andre grupper. Dyrka jord og buskap vert definert som verdiløst og skal ikkje reknast med når ein skal kalkulera kapitalavkastninga.

Årsmøtet i Rogaland Bonde og Småbrukarlag kan ikkje sjå at planane, slik dei er lagt fram, svarer ut dei utfordringane norsk landbruk står i! Regjeringa

har ikkje forstått alvoret, og leverer ikkje det dei sjølv har lova i Hurdalsplattformen! Forhandlingar må skje i eit klima av gjensidig respekt mellom partane og med forhandlingsinstituttet som styringsverktøy.

Rogaland Bonde og Småbrukarlag kan ikkje sjå at regjeringa har teke inn over seg dei signala dei har fått frå næringa og vil tilrå at eit samla landbruk ikkje går i forhandlingar med staten med desse dokumenta som grunnlag.

Rogaland Bonde- og Småbrukarlag

La bilen din være lengre

HANDELAND
ANTIRUST

SIDEN 1986

- Antirustbehandling
- Sandblåsing
- Bilpleie
- Rustrep./lakkering
- Skinnreparasjoner
- Felger/dekk
- Vi har leiebil

www.handeland-antirust.no • Tlf.: 51 40 08 00

SI NEI TIL ACER

KRAFTA ER VÅR!

Er du usamd i at Norge skal leggjast under EU-myndighet?
Vil du at Norge skal seia opp EØS-avtalen?
Meiner du at norske kvinner og menn skal vera herrar i eige hus?

BLI MED I NEI TIL EU

<https://neitileu.no/bli-medlem>

Medlemsskap fyrste år kr 230, deretter kr 495
Husstandsmedlem, fyrste år kr 175, deretter kr 300

TEGLE

TRANSPORTUTSTYR FOR DYR

NORSK PRODUSERT

Telefon 51 77 17 77 Internett www.tegle.no E-post post@tegle.no

3 fysiske fylkesledermøter i året

Rogaland Bonde- og Småbrukarlag foreslår å ha 3 fysiske styremøter i året.

Før hadde NBS fysiske styremøtet både i mars og i juni, men etter pandemien ble juni møtet omgjort til et digitalt møte (Teams-møte). Vi har erfart at de digitale møtene ikke gir like gode resultater som de fysiske. Rogaland Bonde- og Småbrukarlag mener at tiden er inne for at juni møtet igjen blir et fysisk møte.

Vi har erfart at diskusjonene på Teams-møtene ikke holder samme kvalitet som i de fysiske møtene. Mange av oss opplever at det er vanskeligere å ta ordet i en digital setting. Det blir ofte mer stillhet og mindre spontan deltakelse, noe som gjør at diskusjonene ikke blir like grundige. Fysiske møter legger til rette for en mer dynamisk samtale, hvor man føler oss friere til å delta og dele våre synspunkter. Dette fører til at saker blir bedre belyst og at vi får et mer helhetlig beslutningsgrunnlag.

Et annet problem med Teams-møtene er at vi ofte ikke tar oss tid til å delta fullt og helt. Flere sitter i uegnede omgivelser, som for eksempel i traktoren, mens de deltar på møtet. Dette svekker både innsatsen og kvaliteten på møtet som helhet. Et

fysisk møte krever at vi setter av tid og møter opp med full oppmerksomhet noe som bidrar til at vi kan jobbe mer fokusert og effektivt.

De fysiske møtene gir oss en bedre mulighet til å bygge personlige relasjoner og tillit mellom Fylkeslederne. Samtalene vi har i pausene, eller over en kaffekopp, er ofte like verdifulle som selve møtet. Denne typen interaksjon styrker samarbeidet og forståelsen mellom fylkeslederne, noe som er viktig for at vi skal kunne jobbe godt sammen og slike relasjoner er vanskeligere å bygge digitalt.

Konklusjon

Selv om digitale møter kan ha sin funksjon, har vi erfart at fysiske møter gir oss bedre muligheter til grundige diskusjoner, høyere fokus og styrking av relasjonene mellom styremedlemmene. Ved å øke antallet fysiske møter til tre i året, kan vi sikre et mer engasjert og effektivt organisasjonsarbeid. Dette vil bidra til bedre beslutningsprosesser og styrke vårt arbeid, som vil være til det beste for våre medlemmer og organisasjonen som helhet.

Derfor foreslår Rogaland Bonde- og Småbrukarlag å endre fra 2 til 3 fysiske styremøter i året.

Hvem er den “aktive” bonden Hustoft?

I en reportasje i Nationen i dag, 30 april uttaler leder i Rogaland Bondelag: “Likevel er det tydelig at både sau og ammeku treng ytterligere styrking framover. Det må gjøres ved å styrke de aktive produsentene og sikre godt prisuttak i markedet, uten å stimulere til økt produksjon som utfordrer balansen i markedet”.

Dette er spennende! Her innfører Hustoft et nytt begrep i landbrukets vokabular. “Aktive bønder”! Men hva mener Hustoft med aktive bønder? Og, dersom det finnes aktive bønder så må det vel også finnes inaktive bønder? Eller? Er det bare i sau og

ammekuproduksjonen vi finner disse, eller finnes de også i andre produksjoner? Og, dersom “aktive” bønder skal prioriteres innebærer det at de som blir definert som ikke aktive eller inaktive bønder skal nedprioriteres? Nye begreper skaper nye spørsmål.

Vi vil gjerne utfordre Hustoft til å komme med noen konkrete og tydelige svar og definisjoner. Det vil være klagjørende for debatten framover, og nyttig for alle som lurer på om de er “aktive” nok.

Rogaland Bonde- og Småbrukarlag

Rogaland Bonde- og Småbrukarlag

1.1K likes · 1.2K followers

Følg oss på
Facebook

Message Like Search

Posts About Mentions Followers Photos Videos More

Høringsinnspill angående forslag til ny gjødselbrukforskrift

Rogaland Bonde- og Småbrukarlag mener disse punkter er viktige å få belyst.

1. Spredde frist

Forslaget om å begrense perioden for gjødsel-spredning tar ikke hensyn til stadig varmere klima og at værforholdene varierer fra år til år. Dette kan være med på å hindre bondene i kunne utnytte været de årene det er mulig å komme tidlig i gang.

Det bør fortsatt være mulig å starte gjødsel-spredning fra 15. februar, spesielt her i Rogaland hvor vekstsesongen noen ganger kan starte allerede i februar. Tidlig spredning gir bondene mulighet til bedre utnyttelse av gjødsla, spesielt på beiter, hvor tidlig spredning kan redusere smittepresset. Dette kan også bidra til å redusere presset mot 1. september for å tømme gjødsellageret før spredde-sesongen tar slutt. Forslaget om å redusere spredsesongen vil også kunne kreve tilpasninger i driftsplanleggingen, noe som kan medføre økonomiske og praktiske utfordringer for bondene.

Forslag på frist med start og slutt på sprede tidspunkt: 15. februar start og 15. september slutt. De 30 dagene kan være til god hjelp viss ikke været spiller på lag et år.

2. Fosforgrense.

Innstramming av fosforgrenser for gjødsel kan føre til økte kostnader for jordbruksforetak, spesielt i husdyrproduksjon, da det kan kreve endringer i gjødselhåndtering og potensielt redusert bruk av fosforholdig gjødsel.

Når en kan dokumentere at en henter ut like mye fosfor eller mer enn hva en tilfører, bør ikke den framtidige grensen være absolutt 2,8p/daa. For eksempel, hvis man tilfører 3 kilo fosfor pr dekar og høster 3 kilo, bør grensen være 3 kilo, ikke 2,8. Dette er spesielt relevant for griseproduksjon med purker, hvor en satellitt med 53 purker vil få økt spredearealet med 111% på 8 år, noe som er vanskelig å gjennomføre for de fleste.

3. Godkjenning av areal.

I det nye forslaget må landbrukskontorene ut og godkjenne alle beiter som kun har blitt gjødslet med kunstgjødsel og som fortsatt kun skal gjødsles med kunstgjødsel. Dette er unødvendig bruk av ressurser. Det er allerede krav til gjødselplan som tilpasses hvert år. Beiter bør automatisk godkjennes for kunstgjødsel, slik at landbrukskontorene kun trenger å godkjenne beiter hvor man ønsker å bruke husdyrgjødsel.

4. Krav til gjødslingsplan og journal

Innføring av krav til detaljert gjødslingsplan og journal over faktisk disponering av gjødselvarene kan øke den administrative byrden og kostnadene for jordbruksforetak.

5. Rogaland bør få spesifikke arealkrav

Vi kan ikke akseptere at beitene i Rogaland skal ha samme krav som resten av landet når vi flere steder kan dokumentere like store avlinger på beiter som på innmark. Rogaland bør derfor få samme arealkrav på beiter som på innmark.

Konklusjon

Vi understreker behovet for fleksibilitet og tilpasning til lokale forhold, samt nødvendigheten av økonomisk støtte ved innføring av strengere krav. Bondene trenger rammebetingelser som muliggjør bærekraftig drift uten urimelig økte kostnader og administrative byrder. Selv om det foreslås en trinnsvis innstramming for å gi foretakene tid til å tilpasse seg, kan overgangen til nye krav fortsatt være utfordrende og potensielt kostbar for mange jordbruksforetak.

Balansegjødsling kan være en løsning for noen bønder for bedre utnyttelse av husdyrgjødsel, men dette vil også kreve mye mer dokumentasjon. Spørsmålet om hvem som skal finansiere dette er fortsatt uavklart. Derfor må det tilrettelegges med økonomiske midler som kan støtte opp under de nødvendige endringene for å sikre at bondene kan opprettholde en bærekraftig og effektiv produksjon.

Styret i Rogaland Bonde- og Småbrukarlag

Ulven i Rogaland

Vi i Rogaland Bonde- og Småbrukarlag føler på behovet for å dele litt informasjon angående ulven som er i Rogaland. Vi oppfordre alle til å hjelpe til så godt de kan i denne situasjonen. Er du ikke berørt selv, ta gjerne en telefon til naboen og hør hvordan det går med hen.

I Egersund er det bekreftet mellom 15-20 dyr som er drept av ulv i Egersund området mens det på Hjelmeland så langt er det bekreftet at dyret som er funnet ved Blåsjø er tatt av ulv.

Statsforvalteren i Rogaland har gitt skadefellingstillatelse på 1 ulv i Sokndal, Lund, Eigersund og Bjerkreim kommuner i tidsrommet fra og med lørdag 10.08.2024 til og med mandag 19.08.2024.

Skulle du finne et dødt dyr har du her en huskeliste på hva du kan gjøre.

Ta bilde av dyret, både oversiktsbilde av hele dyret og begge sider.

Dekk dyret med en stein om mulig og heng opp en pose eller lignende for å markere hvor dyret er
Ta så kontakt med rovdyrkontakten så raskt som mulig.

Informasjon om ulvesituasjonen i Rogaland

Vi i Rogaland Bonde- og Småbrukarlag ønsker å dele litt informasjon om den pågående ulvesituasjonen i Rogaland. Vi vil også oppfordre alle til å bidra så godt de kan i denne utfordrende tiden. Dette er en krevende situasjon for mange, ta gjerne en telefon til naboen og hør hvordan det går.

Situasjonen i området:

- **Egersund:** Det er bekreftet at mellom 15 og 20 dyr har blitt drept av ulv i Egersund-området.
- **Hjelmeland:** På Hjelmeland er det funnet et dyr ved Blåsjø som er bekreftet tatt av ulv.

Skadefellingstillatelse:

Statsforvalteren i Rogaland har gitt skadefellingstillatelse på én ulv i kommunene Sokndal, Lund, Eigersund og Bjerkreim. Tillatelsen gjelder fra lørdag 10. august 2024 til mandag 19. august 2024.

Hva gjør du hvis du finner et dødt dyr?

- Ta bilder av dyret, både oversiktsbilder og nærbilder på begge sider.
- Dekk til dyret med en stein om mulig, og marker stedet med en pose eller lignende, som også kan hjelpe til med å holde åtslene dyr unna.
- Kontakt rovdyrkontakten så raskt som mulig.

Og til slutt trenger du noen å snakke med, ta gjerne kontakt med noen av oss i styret i Rogaland Bonde- og Småbrukarlag. Kontakt info finner du her: <https://www.smabrukarlaget.no/rogaland/fylkesstyre/>

Og igjen oppfordrer vi alle til å ta litt ekstra vare på naboen.

Sigmundsen

TRANSPORT

- Transport av gjødsel utførest med lastebil og tilhenger
- Køyning med kanon
- Utleige av buffertank
- Gjødselrøring med lang rekkevidde og vridbar propell
- Flishugging med lastebil-montert flishugger inntil 70 cm i diameter
- Kranbil
- Krokobil

Sigmundsen Transport AS, 4330 Ålgård - Tlf. 976 53 594 - E-post: tore@sigmundsen.no

Strand og Forsand Bonde- og Småbrukarlag

Norsk Olje AS

Vi leverer!

- Drivstoff
- Smøreoljer
- Drivstofftanker

Vi har lokalkjente og serviceinnstilte sjåførere som gjerne fyller opp tanken din

Kontakt oss for et godt tilbud!

Norsk Olje AS
Eikeskogvegen 78, 5570 Aksdal
TLF 400 98 900
www.fylltanken.no

SPRØYTE GÅRDEN

Vi har Norges største utvalg av sprøyter og utstyr

Berthoud ryggsprøyte – AR pumper – Teejet og Hypro dyser
Manuell/elektrisk styring – GPS – Filter – Plast rørdeler – Skum utstyr

PÅ LAGER

Vi sender deler og utstyr til hele Norge.

Nordsjøvegen 613 - 4352 Kleppe - 51 42 06 10

Nettbutikk: **www.sproyte.no**

Løsninger for
Spredning

Transport

Opptil flere kilometer

Pumping

Hydraulisk, elektrisk eller PTO drevet

51 71 20 20 - www.agromiljo.no

Lagring

og røring

Kickstart av Indre Ryfylke Bonde- og Småbrukarlag

25. oktober ble det blåst liv i Indre Ryfylke Bonde- og Småbrukarlag

Tilsted var 7 medlemmer fra lokallaget, samt noen representanter fra fylkestyret. Avtroppende Generalsekretær Anton Lange-land og sentralstyre medlem Nils Martin Seim var også til stede.

I forbindelse med møte ble det også holdt en diskusjon rundt landbrukspolitikken til NBS. Nytt styre ble valgt

Anders Johan Tysseland ble valgt som leder med seg fikk han 4 styremedlemmer, Jorunn Øye, Lars Kristian Dravik, Anders Tysseland og Kjell Idar Rafdal

Styret i Indre Ryfylke BS.

Vi hjelper bonden til enda bedre resultater!

Fatland er Norges største private kjøttbedrift. Også i høst har vi opplevd stor etterspørsel etter lam. Vi takker våre gode leverandører for tilførselen av kvalitetslam.

Ta kontakt med oss for en hyggelig prat om våre svært konkurransedyktige priser og vilkår.

Fatland Oslo: 97 69 26 50

Fatland Ølen: 97 98 55 22

Fatland Jæren: 97 97 21 20

www.fatland.no

Fatland

Haustmarken i Egersund

Folksomt i Egersund.

Sporty av politiet, kaster lasso.

Ikkje storfe i år, grunna Blåtungeviruset.

Ingen Bonde, ingen matberedskap. Seier ungdom i Karmøy BS.

Vi
leverer
øremerker til
alle typer
husdyr

 www.moenbjollefabrikk.no

 post@moenbjollefabrikk.no

 51401150

 MOEN
BJØLLEFABRIKK

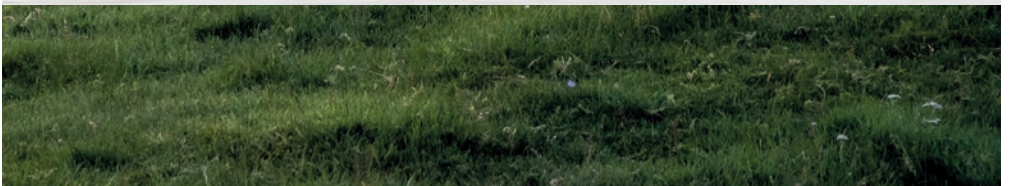
Velkommen til oss!

 [moenbjollefabrikk](https://www.instagram.com/moenbjollefabrikk)

 [Moen Bjøllefabrikk as](https://www.facebook.com/MoenBjollefabrikk)

I Norge har vi mange fantastiske råvarer og spennende sesonger. Coop støtter norsk matproduksjon og tilbyr deg flere lokale varer.

Litt tryggere gårdsliv

Forsikring

Pensjon

Livs- og helseforsikringspakken **Enkelt Liv** er tilpasset deg som driver enkeltpersonforetak – også deg som er bonde.

Blir du syk eller skadet, får du økonomisk hjelp til å gjøre nødvendige tiltak for deg, familien og driften.

Les mer på gjensidige.no/enkelt-liv, eller ring oss på 915 03100.

Norsk Bonde-
og Småbrukarlag

Gjensidige

T. HOLAND MASKIN A.S

*Graving
Transport
Sprengning
Salg av singel og grus*

Ytre Torvhusv. 8 – 4370 Egersund
Telefon 51 46 57 00 – Fax: 51 46 57 01
Kristen: 951 51 511
Terje: 951 25 000
David: 951 51 510
E-post: th@thmaskin.no
Hjemmeside: www.thmaskin.no

Oppsettsings-
arbeidet
**reduseres
med 50-70%!**

Ta hele landet i bruk

MED VESHOVDA GJERDESYSTEM

 Utviklet av norske bønder

Fleksibelt, solid og enkelt - med minimalt av vedlikehold!

OM VESHOVDA KONSEPTET

- Utviklet av norske bønder med lang erfaring fra utfordrende gjerdearbeid.
- Fleksibelt med tanke på høyde, antall og type tråder.
- Avstand mellom stolpene og stolpetype avgjøres etter underlag, og man kan ha lange strekk mellom pålene.
- Kan tilpasses ulike typer dyrehold, er i særklasse på dyreetikk, og dekker de fleste bruksområder.
- Gjerdene tåler store påkjenninger og er lett å vedlikeholde.
- Lengre levetid enn dagens løsninger, ingen rustproblemer.
- Svært enkelt å montere!

Mer informasjon og priskalkulator:
www.gjerdssystem.no

Veshovda
Gjerdesystem as

Langholmveien 6, 4373 EGRSUND | Telefon: 913 42 369 | post@gjerdssystem.no

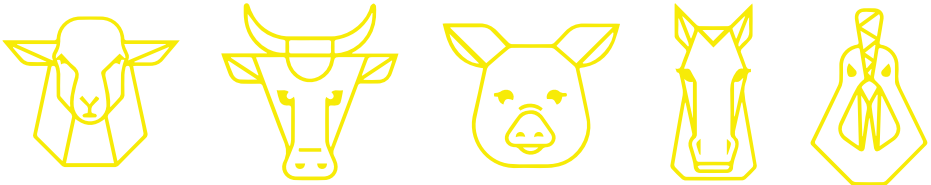
Bryne Landbruksservice AS

Vi tilstreber å bli den foretrukne leverandøren
av rekvisita, utstyr og innredning til storfe,
småfe, fjørfe, hest og gris

Kom gjerne innom vår butikk på
Hålandsveien 31, 4344 Bryne,
for en hyggelig og faglig prat!

Åpningstider:
Mandag - Fredag 07.30 - 16.00
Torsdag 07.30-18.00

www.bls-as.no
51 77 07 00
post@bls-as.no

Ønsker du å være selvforsynt med egenprodusert energi?

Sol + vind + batteri = et lite kraftverk, som gir deg grønn energi når du trenger det. Perfekt for norske forhold!

norhybrid.com

norhybrid
renewables

LANDBRUKSTAKST

Salg, eierskifte, refinansiering

Å eie en landbrukseiendom er en investering, enten det er snakk om skog, jord eller kombinert drift. Men hva er egentlig verdien på eiendommen din? Med en grundig og profesjonell landbrukstakst kan du få svar.

En landbrukstakst gir deg en presis og pålitelig vurdering av eiendommens verdi, basert på faktorer som , jordkvalitet, verditilvekst på skog, bygninger og markedsforhold. Dette er avgjørende informasjon ved salg, generasjonsskifte, refinansiering eller forsikrings spørsmål.

Ikke vent til det haster – kontakt oss i dag for en uforpliktende samtale! La oss hjelpe deg med å avdekke den fulle verdien av din eiendom, enten du er kjøper, selger eller ønsker bedre oversikt over dine verdier.

Litt om oss

Vi er stolte medlemmer og medeiere av Norsk-Landbrukstakst, fagorganisasjon for takstforetak med spesialkompetanse innenfor jord- og skogbruk.

Vår tilknytning til NLT garanterer at våre taksttjenester oppfyller de høyeste faglige standardene og nyeste retningslinjer innen landbrukstaksering.

RS SKOG
Et skog er muligheter

+47 40 64 9917

www.rs-skog.no

Kvifor skal eg være eigar av TINE-samvirket?

- Eit samvirke som arbeider for best mogleg økonomisk resultat frå din mjølkeproduksjon
- Trygg og forutsigbar avsetning av mjølka.
- Tilgang til verdfull kompetanse i alle deler av mjølkeproduksjonen.
- Ein gunstig startpakke som ny brukar.
- Eit godt fagleg og sosialt miljø i produsentlaget.
- Eit samvirke som sikrar deg konkurransekraft og påverking vidare i verdikjeda.

Saman skaper me
eit levande Norge
medlem.fine.no

www.forsand-sandkompani.no

Nortura
bondens selskap

**Vi har
BioCleaner!**

Allsidig rørleggerfirma!

Spesialister på vannforsyning,
vannbehandling og renseanlegg!

**Industri - Landbruk
Eneboliger - Hytter**

Nybygg, reparasjoner, rehabilitering

VI HAR DET MESTE PÅ LAGER

**Vi er forhandler av:
Fjellsprekk, Flat Fix
og BioCleaner renseanlegg mm.**

OVES RØR & MEK.
INDUSTRI - LANDBRUK - ENEBOLIG

 958 88 308

www.ovesror.no

SØRLANDSVEIEN 318, 4376 HELLELAND

RESULTATREGNSKAP 2024

Salgs- og driftsinntekter	2024	2023
Medlemskontigent	209 034,00	204 531,18
Annonse inntekter	249 244,50	175 150,00
Tilskudd Biokullmøte		61 875,00
Tilskudd Studiearbeid	1 000,00	1 600,00
Gjensidige midler	33 410,00	41 380,00
Loddsalg	12 601,00	12 910,00
Sekretær tilskudd	38 000,00	35 000,00
Sum Salgs- og driftskostnader	543 289,50	532 446,18
Utgifter		
Årsmelding	43 907,00	38 471,00
Lønn til ansatte og styremedlemmer	148 222,00	148 745,98
Driftsmaterialer	17 629,50	887
Regnskapshonorar	17 973,75	32 815,00
Kontorrekvisita	978,10	4 155,20
Møte, kurs, oppdatering o.l.	22 420,25	11 913,00
Biokull fagdag		57 796,00
Annen kontorkostnad	13 408,00	10 579,10
Porto	385,00	
Reklamekostnad	6 624,00	1 100,00
Støtte for VM-laget i klipping og ullhåndtering		5 000,00
Støtte til sak mot Bane Nor		15 000,00
Gaver	5 565,22	
Gaver Årsmøte	12 270,00	3 805,13
Gaver Annonser	520,00	37 266,75
Støtte til Menonrapport	-	50 000,00
Årsmøte/Styremøter/ledermøte	136 971,01	132 428,23
Reisekostnader	22 902,22	
Landsmøte 2023 og 2024	51 159,79	24 963,00
Skoglaget medlemskontigent	1 000,00	1 000,00
Medlems arrangement	6 520,00	

Øredifferanser		
Bank- og kortgebyr	1 827,00	1 879,00
Annen kostnad	5 528,00	
Øredifferanser		-0,10
Sum utgifter	515 810,84	577 804,29
Driftsresultat	27 478,66	-45 358,11
Renteinntekter	23 379,16	983,82
Årsresultat	50 857,82	-44 374,29
Eiendeler	2024	2023
Kundefordringer	-8000	4 675
Brukskonto 1503 03 385206	224 903,24	470 883,67
Plasseringsk onto DNB 1503 58 73985	307 046,79	4 023,93
Høgskulen Landbruk og Bygdenæring	5 000,00	5 000,00
LandKreditt Høyrentekonto	281 456,92	262 086,80
Bedriftskonto 0531 25 18033	1 624,19	1 624,19
Skattekonto 1503.08.44529	6 477,41	2 719,00
Sum eiendeler	818 508,55	751 012,59
Egenkapital og gjeld		
Annen Egenkapital	-777 700,68	-751 842
Udisponert reautat (ikke bokført)	5 128,86	20 050
Suldal Bonde- og Småbrukarlag	-22 654,00	-22 654
Levrandørgjeld	-28 084,14	1 219
Skyldig skatt	6 477,41	-198
Periodisering lønn	13 324,00	12 413
Avsetning regnskapshonorar	-15 000,00	-10 000
Sum Egenkapital og Gjeld	-818 508,55	-751 012

Budsjett 2025

Salgs og driftsinntekt

Kontingent	215 000
Inntekt årsmøte	13 000
Annonseinntekter	220 000
Annen inntekt	80 000
Egenandel lokallag	30 000
Salgsinntekter	558 000

Lønnskostnader

Lønn	160 000
Honorar	50 000
Lønnskostnader	210 000

Driftskostnader

Leie lokale	40 000
Utstillinger	1 000
Datautstyr	3 000
Kontorrekvisita	2 000
Trykksaker	40 000
Årsmøte, styremøter	160 000
Støtte og gaver	52 000
Driftskostnader	298 000

Andre driftskostnader

Reiser	37 000
Reklameartiklar	5 000
Bankgebyr	2 500
Annen kostnad	15 500
Andre driftskostnader	60 000

Renteinntekt	20 000
---------------------	---------------

Resultat	10 000
-----------------	---------------

Arbeidsplan 2025/2026

1. Prioritera utadretta landbrukspolitisk arbeid med spesielt fokus på samarbeid med alle som kan bidra til inntektsutjamning for bonden. Vera aktive i alle media for å få fram RBS sine synspunkt og løysingar.

2. Vidareføra arbeidet med revitalisering av lokallag. Og oppstart av nye lokallag der det er interesse for det.

3. Fortsetta det gode samarbeidet med Statsforvalteren i Rogaland med særskilt fokus på retningslinene for tildeling av investeringsmiddel.

4. Studietur 2026. Unge bønder skal prioriterast.

5. Arrangera eit sommararrangement.

**6. Fylkesårsmøte
7.-8. mars 2026.**

the perfect partner

ÅLGÅRD LANDBRUKSSENTER

51 61 19 40 - post@alg-land.no

Anders Øgreid, 986 89 727 - anders.ogreid@alg-land.no

RETUR:

Vivian Huglen, Nesvegen 91
5567 Skjoldastraumen

SpareBank 1
SØR-NORGE

Landbruk

Ein ny og betre måte å føre landbruksrekneskap

No har me lansert
Landbruksmodulen i SpareBank 1 Regnskap.

- ✓ Full oversikt
- ✓ Betre rapportering
- ✓ Nytt system tilpassa landbruket
- ✓ Oppdatert rekneskap og kontroll

Vil du vite meir eller flytte ditt rekneskap?

Ta ein prat med oss

476 61 000

